

Nova veličina za izračun iznosa na kojem je ovrha ograničena

Gordana Muraja, magistra prava

Od 1.1.2017. godine svotu do koje je ovrha ograničena i koju isplatitelj uplaćuje na zaštićeni račun treba izračunavati od prosječnog iznosa mjesečne netoplaće isplaćene po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje od siječnja do kolovoza 2016. godine. Utvrđeni iznos je 5.664,00 kune.

1. Uvod

Ograničenje ovrhe uređuje članak 173. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12, ZOIZD ZPP 25/13, 93/14 i Odluka USUD RH 55/16) koji propisuje da su od ovrhe izuzeti iznosi koji se izračunavaju od prosječnog iznosa mjesečne netoplaće isplaćene po jednom zaposlenom u pravnim osobama u Republici Hrvatskoj za razdoblje siječanj - kolovoz tekuće godine, a koji se primjenjuje u idućoj godini.

Na utvrđivanje i objavu ovog iznosa u Narodnim novinama najkasnije do 31. prosinca tekuće godine obavezan je istim člankom Državni zavod za statistiku.

Podatak je Državni zavod za statistiku objavio u Narodnim novinama br. 102/20016. od 9.11.2016. godine pod naslovom *Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj – kolovoz 2016.* te iz tog dokumenta saznajemo da se radi o iznosu u visini 5.664 kune. Kako je prosjek u 2016. za 29 kn manji od prosjeka iz 2015. godine¹ kada je prosječna neto plaća bila 5.693 kn, promijenili su se i iznosi izuzeti od ovrhe.

¹ Narodne novine, br. 121/2015.

2. Obračun zaštićenog dijela plaće

Obračun dijela plaće na kojem se ovrha ne može provesti zavisi od visine plaće ovršenika i od vrste ovrhe.

Iznosi na kojima se ovrha ne može provesti utvrđeni su člankom 173. koji u prvom svom stavku na općenit način razlaže situacije kad se ovrha provodi na plaći ovršenika, u situaciji u kojoj se ne radi o ovršeniku koji ima plaću manju od prosjeka niti se radi o jednoj od ovrha za koje je predviđen manji dio koji ostaje ovršeniku.

Za ovršenike čija je plaća manja od republičkog prosjeka zaštićeni dio izračunava se od iznosa plaće, a za ovršenike čija je plaća jednaka ili veća od republičkog prosjeka izračunava se od iznosa republičkog prosjeka.

2.1. Ovršenikova je plaća najmanje 5.664,00 kn

Obračun koji zavisi od visine plaće ovršenika

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća = 5.664,00 kn	2/3 pr. n. pl. RH (= 3.776,00 kn)	sve preko 2/3 pr. n. pl. RH (> 3.776,00 kn)
Plaća > 5.664,00 kn		

Obračun koji zavisi od vrste tražbine zbog koje se ovrha provodi

Iznimka 2.1.1.) - Ako se ovrha provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja ili po osnovi naknade štete zbog narušenog zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti ili po osnovi naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja od ovrhe je zaštićeno:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća = 5.664,00 kn	1/2 pr. n. pl. RH (= 2.832,00 kn)	sve preko 1/2 pr. n. pl. RH (> 2.832,00 kn)
Plaća > 5.664,00 kn		

Iznimka 2.1.2.) - Ako se ovrha provodi radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta od ovrhe je zaštićeno:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća = 5.664,00 kn	1/4 pr. n. pl. RH (= 1.416,00 kn)	sve preko 1/4 pr. n. pl. RH (> 1.416,00 kn)
Plaća > 5.664,00 kn		

2.2. Ovršenikova plaća manja je od 5.664,00 kn

Za ovaj slučaj Ovršni zakon stavak 2. članka 173. prvo, također na općenit način, uređuje slučaj u kojem ovršenik prima plaću koja je manja od prosječne neto plaće u RH:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća < 5.664,00 kn	2/3 plaće ovršenika	1/3 plaće ovršenika

Iznimka 2.2.1) - Stavak 2. propisuje da je u slučaju ovrhe koja se provodi radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja ili po osnovi naknade štete zbog narušenog zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti ili po osnovi naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja od ovrhe zaštićeno:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća < 5.664,00 kn	1/2 plaće ovršenika	1/2 plaće ovršenika

Ovrha radi prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta

Kao što vidimo iz stavka 2. čl. 173. kad je plaća ovršenika manja od prosječne neto plaće, Ovršni zakon ne predviđa iznimku za ovrhu radi naplate iznosa za uzdržavanje djeteta. Međutim, budući da je i kod prisilne naplate iznosa za uzdržavanje djeteta u pitanju zakonsko uzdržavanje, slijedi da se i u takvom slučaju ovrha ne može provesti na 1/2 plaće ovršenika.

Sve navedeno primjenjuje se i kad se ovrha provodi na drugim primanjima koja imaju značaj jedinih stalnih novčanih primanja.

Rok primjene

Nakon definiranja veličine od koje će se izračunavati iznosi koji su izuzeti od ovrhe² spomenuti članak 173. u svom 3. stavku propisuje i to da će se tako utvrđeni iznos primjenjivati u idućoj godini. Ova odredba u primjeni zna izazvati dvojbe i pitanja što to uopće znači.

Plaća se isplaćuje nakon obavljenog rada, za protekli mjesec. Tako i plaća za prosinac dopijeva na naplatu u siječnju naredne godine. Kako Ovršni zakon ima značaj prisilnog propisa, a naznačena odredba jasno i nedvosmisleno određuje da će se tako utvrđeni iznosi primjenjivati *u idućoj godini*, slijedi da od 1. siječnja kod obračuna plaće za prethodnu godinu treba kao

² Iako OZ čl. 172. daje naslov "Izuzimanje od ovrhe", a čl. 173. "Ograničenje ovrhe" pa bismo očekivali da razlikujemo izuzimanja i ograničenja, sam OZ se tog razgraničenja ne drži. Već u prvoj rečenici čl. 173. koristi se izraz "... od ovrhe je izuzet iznos...". Iz toga vidimo da ovog razgraničenja zapravo nema.

polaznu veličinu uzeti upravo prosječni iznos mjesečne netoplaće u visini naznačenoj u prethodnim odlomcima ovog članka i da pri tome nije važno za koje razdoblje je obračun. Dakle, u ovom konkretnom slučaju, kod obračuna plaće za prosinac 2016. iznos na kojem je ovrha ograničena izračunava se od 5.664 kuna jer je taj iznos kao polazna veličina utvrđen za primjenu od 1.1.2017. godine.

Pronalaženje podatka o prosječnoj neto plaći u RH

Unatoč tome što nas je Državni zavod za statistiku navikao na uredno ispunjavanje obveza za izračun i objavu različitih podataka, ovaj podatak na mrežnim stranicama Narodnih novina (www.nn.hr) nije lako pronaći.

Upišete li u pretraživač Narodnih novina "*prosječna neto plaća*" rezultat će biti tri dokumenta iz 2000. i 2001. godine, koja se očigledno ne odnose na onaj podatak koji nam je potreban.

Upišete li u pretraživač "neto plaće" dobit ćete popis objavljenih dokumenata kojem će na vrhu biti "*Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposleniku u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj - kolovoz 2015. ...*", a slijedit će ga još 61 dokument među kojim su i odluke istog naziva za razdoblje od 1991. do 2015. godine. No nijedan od njih neće se odnositi na podatak o prosječno mjesečno isplaćenoj neto plaći u 2016. godini.

Sličnu nemogućnost pronalaženja dokumenta za kojim tragamo uočiti ćemo i korištenjem pretraživača dostupnog na mrežnim stranicama Digitalnog informacijsko-dokumentacijskog ureda (www.digured.hr). Korištenje istih izraza nije nas dovelo ništa bliže traženom dokumentu: on nije naveden među prvih 30 rezultata. Objektivno govoreći do 3. stranice rijetko stignemo - ako rezultata nema na prvoj stranici, to zapravo znači da nema dokumenta koji odgovara zadanom pojmu.

Traženi podatak nije moguće jednostavno pronaći jer je DZS izmijenio način objave i naziv dokumenta. Sve od 1991. do 2015. godine objavljivan je posebno podatak o neto plaći, a posebno podatak o bruto plaći. Od objave u NN br. 102 podatak o kojem je riječ objavljen je pod nazivom "*Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj - kolovoz 2016.* Zbog promjene naslova objave pretraživači više ovaj dokument ne prepoznaju jer on ne sadrži izraz "neto plaće".

Algoritmi koje koriste pretraživači već su odavno otišli u neku vrstu nadogradnje na osnovnu SQL sintaksu i logičke operatore AND, NOT, XOR i OR, a koje često, upravo zbog te

nadogradnje, uopće više nije moguće koristiti. Posljedica je da nam nude rezultate koje nam nude, a mi sami nikakvom sintaksom ne možemo utjecati na rezultat pretrage.

Ovaj nam primjer zorno pokazuje da u digitalnom dobu oni koji objavljuju informacije trebaju razmišljati (i) o tome na koji će način korisnik pronaći podatak koji mu je potreban te se upitati omogućavaju li ključne riječi u naslovu lak pristup podatku. Iako možemo razumjeti zamisao da se obje veličine prikažu u istom dokumentu, promjena naziva nikako ne doprinosi lakoći slijeđenja podatka čija je primjena obavezna za sve isplatitelje.

To je osobito važno naglasiti jer smo svjedoci stalnih promjena propisa uz koje ide i česta promjena izraza koje propisi koriste. To nimalo ne doprinosi stabilnosti pravnih standarda, a stabilnost pravnih standarda jedan je od bitnih elemenata vladavine prava.

Copyright © Gordana Muraja 2017